

TISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 ..
Helyben háához hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

XVIII. évfolyam 246. szám.

Nagy-Várad.

Kedd, 1912. október 29.

Dominus vobiscum.

— Pálffy Béla beszéde. —

Valamikor mesét olvastam egy emberről, aki elaludt, sokáig aludt s amikor felébredt, felkelt, körülnézett, megvolt változva körülötte minden . . .

En is ilyen formán vagyok. Hét esztendeje nem láttam a várad kedves közönséget. És nem hittem, hogy azalatt így megváltozik minden, nem hittem, hogy még egyszer nyíltan ki merik mondani: katolikus vagyok. Akkor, az én időmben is megkíséreltük mi, lelket önteni a katolikusokba, lelkes akciókat indítottunk, de eredményeket nem tudtunk felmutatni, a tűz, a lelkesedés lángja ellobogott és maradt minden a régi. Megerősödött bennem a meggyőződés, hogy hiába kukorékolok én éjjeltájban, úgy sem jön fel a nap.

Es ma? Egy szép őszi, szeptemberi délután a kezembe került a Tiszántúl. Mi történt? Ime, ahelyett a kis vérszegény ujság helyett egy hatalmas, élénk, magas nivóju ujságot láttam, amely nemcsak hogy felveszi a versenyt a többi lapokkal, hanem túl is szárnyalja azokat. Elbámultam. Hát felébredtem? hát való volna ez? élnek még a katolikusok? Es olvasok a Tiszántulban egy hatalmas katolikus szövetségről, a Katolikus Népszövetségről, amelynek Nagy-Váradon már 1600 tagja van.

Es mintha most álmodnék csak igazán. A diszterem zsufolásig megtöltve lelkes, tüzes, bátor katolikusokkal, akikre szeretettel tekint az Isten . . .

Amikor a Népszövetséghez akarok néhány szót szólni, arra gondolok, aki először szervezte, a katolikusok óriási szövetségét, az Egyházat . . .

Egy férfi a pusztában, egyedül, elhagyatva, távol az emberektől, szomoruan néz a város felé. Ruhája megtépve, testén ütések nyomai. Az arca csupa erély, energia, a homloká nyílt, magas, az alakja fejedelmi, délcég, a szemébe lelkes tűznek a fénye lángol fel; intelligencia az arca, energia a szívében — az első tekintetre elárulja a zsenit. Ki lehet ez az ember? Katona talán? Valaha katona volt. Nagy, nehéz munkát bízta rá: foglalja el a várost, fűzze rabszijra a lakóit. A megjelenésén látszik, hogy ur, tetőtől-talpig. Ez az ember, aki bátor és hatalmas volt, előkelő római pol-

gár, családjának dús gazdag tagja, — szent Pál, most egy csepp viz után vágyik . . .

Tanított, hirdette az igaz Istent. És a mikor beszélt, megrendült a nép, el volt ragadtatva tőle, Istennek gondolta, áldozni akart neki, mint Jupiternek és Merkurnak. Pál megtépte ruháját, alig tudta meggyőzni az embereket, hogy „ember vagyok én is, éppen olyan, mint ti.“ Es amikor nem akart hamis isten lenni, akkor nem akarták még embernek sem elismerni! Feldühödve rátámadtak, elűzték. Nem vagy Jupiter? akkor nincs mennydörgős mennykő a kezében, miért féljünk tőled?! Nem vagy Merkur? akkor nem fogod elősegíteni a mi meggazdagodásunkat, a mi üzletünket, miért tiszteljük? miért áldozunk neked?!

Igy jött el onnan Pál. El kellett menekülnie a pusztába. Sehol senki mellette, öszszetörve, fáradtan, betegen néz vissza. Es megjelent a lelke előtt Damaszkusz városa, ahova elment, hogy meghódítsa, hogy rabszijra fűzze az embereket. Most egyedül van, de érzi, hogy vele van az Ur, és elment ismét, hogy meghódítsa a várost, az embereket — Istennek. Mi is hódító utra indultunk, meghódítani és visszahódítani egy modern pogány világot Krisztusnak, nem a magunk erejével, az Ur segítségével: az Ur velünk van!

Egy szellemes ember mondotta, hogy ha szent Pál ma élne, ujságíró lenne. Es csakugyan van valami rokonvonal Szent Pál és az ujságíró között. Amikor Pál Athénbe ment, hogy hirdesse a kereszténységet, gondolkozott, hogyan tudjon a nép lelkéhez férni. Tudta, hogy ott van a legfőbb bíróság, az areopag, amely élet és halál fölött ítélkezik, kiváló, nagy emberek a tagjai, és itéletük ellen nincs fellebbezés. Ez az areopag éjnek idején egy templomban tartotta üléseit. Szent Pál ebbe a pogány templomba ment, amely telve volt bálványszobrokkal. Nagyrészüket már elfeledték az emberek, eszükbe sem jutott, hogy áldozzanak nekik, volt néhány klasszikus műretek, és a rengeteg bálvány között talált egyet, amelyre az volt írva: *Ismeretlen istenek*. Es itt van a rokonvonal Pál és az ujságíró között. A pogány templomban ez a két szó, nagyszerű téma volt a számára, amellyel odaférközhett az athéniak lelkéhez, amely érdekelte az embereket. Es hirdetni kezdte ott az areopágban: az ismeretlen istent, aki után

vágyódtok, és ismerem. Lelkének tüzes erejével hirdette az igaz Istent, Krisztust, valóságos riportot adott arról a gyönyörű munkáról, amelyet Isten vitt véghez, beszélt a teremtésről, megváltásról, fenséges, nagyszerű, soha nem halott, szenzációs dolgot adott elő . . . A tanács tagjai elbámulva hallgatták és kérték, hogy mondja el mindezeket vasárnap a népnek is.

Es e pogány pantheonok ma is megvannak s bennük mondhatjuk, hogy akár huszezer isten bálványa él. De ezek a bálványok be vannak pókhálózva. Mert halán a francia forradalom nagyszerű eszméi: a szabadság, egyenlőség és testvériség ragyognak-e ma? Erőszakosan születtek s lassan belesüppedtek a megszokás szűrkecsépeibe.

De lassan kezd kialakulni a vágy az igazi Isten után. Nem ismeretlen ez az Isten, csak elfelejtették. Hiszen valamikor ő uralkodott.

Valamikor minden házban ott csillogott a feszület, minden család szentélyében ott ragyogtak a szentképek s a könyvtárakban legdrágább volt a biblia. Mindezt ma por fedi, a feledés, a közöny szürke pora. S ezekkel együtt elfelejtették a régi Istent, az igazi Istent.

Vaj' hol van szent Pál, aki egy egész világgal szemben egymaga hirdette az igaz Istent? Hol van az ő lelkesedése, hódító zseniálitása, imponáló energiája? Hát valóban kiveszett volna a bátorság az emberek lelkéből?

Nem! . . . Ma is meg kell rázni a világot, de más módon. Ma az élet nagy vásárában már nem győzzük torokkal, tehát olyan követekre van szükségünk, amelyek némán is beszélnek a régi igazságról s a régi Istenről.

Irodalom régen és ma.

Azonban a mi népünknel ma már nincs meg a betű tisztelete, nincs meg imponáló ereje. Más volt régen a betű, az írás. Ha valaki írt, előbb jól meggondolta, mert drága volt a betű. Ott vannak a klasszikusok. Minden 10 évben adtak ki egy munkát, mert 9 évig fésülték. De ami aztán kikerült az igazi gyöngy volt. Ime: ezer évek multak el s az önök gyermekei még most is a klasszikusokból tanulnak.

S alig volt egyéb munka, mint a klasszikusoké, a biblia, az Isten munkása s

ŐSZI és TÉLI
:: IDÉNYRE ::

Harisnyák, keztyűk, lélekmelegítők, szövött gyermek sapkák és kabátok, szwetterek, barkettek, gyapju szövetek. Női és férfi fehérneműek.

Rövidárúk óriási választékban.

Fráter és Kosminsky

NAGYVÁRAD, RÁKOCZI-UT.

Telefon 384.

Telefon 384.

ŐSZI és TÉLI
:: IDÉNYRE ::

a földjük története. Tehát volt oka a népnek becsülni a betűt. Mert a betű mindenkor tanított, oktatótt, felvilágosított.

De később, mikor Gutenberg feltalálta a mozgó betűt, akkor megindult a betű tömeges termelése, rávetette magát az ipar, a kereskedelem és csinált belőle üzletágot. Többé már nem az eszmei súly volt a főelv, hanem az, hogy minél többet lehessen eladni a betűből. Nem vezetni a népet vele, hanem vagyon keresni. Elvesztette az írás ember és nemzetvezető célját és közönséges írka-fírka lett.

Hiszen eleinte a vezércikket egy Kossuth Lajos írta, a verseket egy Petőfi öntötte a néma sorokba s egy Jókai lángelméje szötte a tárcák csodás szépségeit. Minden sornak tartalma hazafiság, becsület, igazság, erkölcs volt. Hát hogyan becsülték volna a betűt!

Azonban elérkezett a dekadencia és olcsó lapocskák indultak meg. Fölbujáoztak a *sajtótócskák*. S hogy miért nevezem én ezeket a krajcáros lapokat *sajtótócskák*nak, annak megvan a magyarázata.

Láttam egyszer Budapesten, hogy bontanak egy egyszerű palotát. Elgondoltam, hogy lám csak. Ennek a fényes, monumentális palotának a felépítéséhez micsoda zseniális építészre és minő képzett mérnökökre van szükség. De a bontást elvégzik a vágmenti tócskák is, akik bejöttek napszámra.

Igy bontanak ezek a *sajtótócskák* is, mert építeni nem tudnak. S mivel a templom volt a legkimagaslóbb valamennyi épület körül, hát neki estek a templomoknak. Azután nem nézték sem a hazát, sem a családot, a becsületet, az igazságot, mert a garasról volt szó.

S ez a sajtó belopódzott a nép közé is. Józan magyar emberrel beszéltem egyszer. — Ne olvassa maga ezt a szennyest írást, hiszen maga bátyám ugy-e becsüli, tiszteli az apját? . . . No látja. Az pedig restelt olyat olvasni, amit nem adhatott minden aggodalom nélkül a leánya kezébe? Hát miért olvassa?

Azt felelte:

— Tisztelendő uram, hiszen olyan olcsó. Kurtán megvan benne minden, ami a nagy újságokban is benne áll.

— Nézze bátyám, mit adnak nálunk egy krajcárért? Ugy-e csak gyufát. Hiszen ennek az újságnak a papirja többet ér, úgy hogy nem marad semmi arra, ami benne van. Hát micsoda igazság az, amely egy krajcárt sem ér? . . .

Es ez a sajtó betolakodik mindenüvé. Már pedig ahová ez beteszi a sáros lábát, ott padlásra kerül a szent kép és a kereszt.

De miért is mondom el mindezeket?

Itt az ideje végre, hogy szembeszálljunk az előítéletekkel, a bennünket támadó modern pogánysággal. De hogy sikerrel vívjuk meg a küzdelmet, ahhoz egy szent Pál ereje szükséges. Mi magunk erre gyengék vagyunk de hatalmasak, erősek leszünk, ha a Népszövetség óriási, bátor seregével, egyesült erővel indulunk a küzdelembe. Szembe kell szállanunk a modern areopág titkos társaságával, szembe kell szállanunk azokkal, akiknek Krisztus nem Isten, de nem is ember, mert legyalázzák, nem hagynak rajta egy csepp emberit.

Vissza a régi eszmékhez!

Nem akarunk mi új jelvényeket, új jelzavakat, csak a keresztet akarjuk visszatenni régi helyére, csak a pókhálót akarjuk

leszedni a keresztről, mert elfelejtkeztünk róla, hagytuk, hogy a sarokban bepókhálódjék.

Es még egyet akarunk: visszaadni azt a régi lelket, amit orvul kiloptak a nemzet szívéből.

Ugye régen mennyivel kevesebben voltunk, a kulturánk sem állott azon a fokon, mint ma. Es mégis becsültek, szerettek bennünket. Mikor a sir szélén állott a nemzet, olyan hatalmas államok, mint Anglia, mint az egyesült államok Amerikában mutatták ki irántunk szeretetüket, rokonszenvéket becsülésüket. Lovagis, hazaszerető és becsületes lelkű volt a magyar. Egy kézfogása többet ért, mint ma akárhány bélyeggel ellátott kontraktus.

Es mi történt?

Ma nagyobb a kulturánk, gyermekvédelmünk és még sok intézményünk példaképpül szolgál a művelt Nyugatnak, ragyogunk ma és mégis, nincs egy igazi barátunk az egész világon.

Nos numeri sumus, számok vagyunk de nincs súlyunk, számok vagyunk és nem egyének, jellemek. Belénk ütött a jellemmel, morállal nem törődő gschefit-szellem.

Hasonlítsuk össze a ma becsületét a középkoréval. Akkor meglátjuk, hogy igazam van, mikor azt mondom, hogy elvették a lelkünket, a hitünket és nem adtak helyébe semmit, értékeket loptak ki a lélekből és nem tudtak új értékeket adni helyettük. Igényeket adtak, amelyeket nem tudnak kielégíteni. Elvették a becsületet: nem tudjuk egymást megbecsülni. Sárba tiporták legnemesebb eszméinket, vallás, család, erkölcs, hazaszeretet eszmei megtépázva, rongyokban hevernek. Es nemcsak a városokban van ez így, a mérget belopták már a magyar nép becsületébe is. Mikor egyszer nagy nemzeti ünnepünkön, március idusán a templomban énekeltünk kezdtem az Isten áldd meg a magyart, majdnem egyedül maradtam . . .

A sajtó feladata.

Nem frázis az, hogy ha sz. Pál ma élne, újságíró lenne. Mert mi okozta az irtózatot rombolást? Egyedül a sajtó, amely nem a mi kezünkbe van, amellyel ellenfeleink cseppenkint adták be a mérget, a mételet. Ez ellen a sajtó ellen csak a mi minden ízében kiváló jó sajtónkkal vehetjük fel a küzdelmet. Szent Pál szembeszállt a pogánysággal és győzött, ha a mi sajtónk szent Pál erejével felveszi a küzdelmet, a modern pogánysággal, győzni fogunk. Céljainkat, a krisztusi restauráció fenséges ideáljait csak a sajtó segítségével valósíthatjuk meg. Es ma már, hála Istennek, nem úgy van, mint ezelőtt. Ezelőtt hiába mondtam volna, annak a kisemberek: dobod ki azt az újságot, nem tudtam helyébe mást adni. Ma már mondhatom: tisztítsd meg a házad mérgetadó, ellenséges rossz újságtól, adok helyébe mást, jót, tisztességeset, tartalmában, alakjában kiválóbbat, mint az.

Őnök is ezen a sajtó után menjenek. Jusson eszükbe a kép a hatalmas átalakulásról, mely az igazi Isten felé viszi az embereket. Fogy immár a pogány áldozók száma a bálványok előtt s még egy pár népszövetség, meg egy pár olyan világot ölelő, impozáns eucharisztikus kongresszus és meglátják, hogy önök maguk így fognak felkiáltani:

— Mennyien vagyunk mi öntudatos keresztény katolikusok!

Igaz, heves támadásoknak vagyunk kitéve. De vajjon Krisztust nem támadta-e a csöcselék? Arcul verte, megkorbácsolta.

Az Ur velünk van.

Igen tisztelt Hölgyeim és Uraim: sem az Isten, sem a csöcselék nem változott azóta. De az Ur velünk van, velünk lesz küzdelmünkben, betegségünkben és diadalmunkban.

Őnök tudnak imádkozni s ha van célja a küzdelemnek, az csak az lehet, hogy hozzuk vissza azt a jó, azt az erős magyar lelket, amelyet ezek a hitványok kiloptak. Segít az Isten s mi tudunk bizni, hinni, remélni benne.

Szt. Pál egymaga volt és le tudta győzni a világot. Mi sokan vagyunk és velünk az Ur! Mondjak-e többet! . . .

Uram, a Te néped gyűlt össze. Nem akarunk mi senkinek rosszat. Mi a régi rendet, a becsületet, az igazságot, hitet, a szeretetet akarjuk visszaállítani. Áldd meg azokat, akik vezetnek bennünket.

Ti pedig ne féljete, hiszen Dominus vobiscum!

A BALKÁNI HÁBORU.

A „Frankfurter Zeitung“ nagy szenzációját Kirk-Kilissze visszavételéről, konstantinápolyi sürgöny félig-meddig megcáfolja. Valószínű tehát, hogy a nevezetes erőd bolgár kézen van ma is.

A török hadvezetőség különben a harcnak eddigi fejleményét döntő jelentőségűnek nem tartja s a végéig menni kész Törökország katonai becsületéért. Hosszu téli hadjáratra van tehát kilátás, ha csak a nagyhatalmak sebtibe közbe nem lépnek.

Az egyesült balkániak Üszküb bevételén mámorosodnak, Ryekából pedig az a hír érkezik, hogy a montenegrói és bolgár csapatok Skutari ostromolják.

A háborúról szóló tudósításaink a következők:

Az albánok kérelme.

Konstantinápoly, okt. 28.

Az albánok a következő ultimátumot intézték a török kormányhoz:

Már elég volt a háborúból és nem akarjuk, hogy területünkön harcöljanak. Békét és szabadságot akarunk. Ha a kormány ezt a kívánságunkat nem teljesíti, akkor meg fogjuk kérni Ausztriát és Magyarországot, hogy segítségünkre jöjjen.

Skutari feladása.

Rieka, okt. 28.

Hir szerint Skutari helyőrségével tárgyalásokat kezdtek. A király által küldött közbenjáró kijelentette, hogy a további ellenállás hasztalan és hogy a helyőrség kerülje ki a fölösleges vérontást és adja át a várost. Skutari helyőrsége, mely a külvilágtól el van zárva, mindaddig a felszólításra nem válaszolt. Tara-

MEGNYILT az Első nagyváradi grafikai műintézet és fényképészet
Teleky-utca 35. szám.
Művészi kivitelben készít cinkografiai, autotypiai
kliséket és fényképeket a legjutányosabb árak mellett.

bos környékén a csatározások ma egész nap folytak.

A bünbak.

Konstantinápoly, okt. 28.

A kirk-Kilisszei vereség miatt Muktar basa nagyvezérnek fiát okolják. A basát katonai törvényszék elé állítják s valószínűleg nagyon szigorú büntetésre fogják elítélni.

A nagyhatalmak akciója.

Berlin, okt. 28.

A háborus események gyors kifejlődése Angliát, Németországot és Franciaországot együttes működésre készíti. A három nagyhatalom már most azon fáradozik, hogy az összes európai hatalmak egyetértését biztosítsák. Ausztria és Magyarország és Oroszország már kijelentették, hogy ehhez a tárgyaláshoz minden irányban hozzájárulnak. Ennek a tárgyalásnak alapja az, hogy a győzelmes balkáni államokat kényszeríteni fogják területi hódításaik feladására.

Kirk-Kilisszében nincsenek bolgárok.

London, okt. 28.

Nasim basa távirati jelentése szerint Kirk-Kilisszében nincsenek bolgárok.

A Balkán felosztása.

London, okt. 28.

A Daily Mailnak jelentik Berlinből: Nagyon komoly helyről jelentik Bécsből: A nagyhatalmak elejtették a státuskvó elvét. Döntő határozat még nincs, de valamennyi külügyminisztérium hajlik ehhez az állásponthoz. Az új terv, amelyet a külügyi kormányok élénken vitatnak egymás közt, az, hogy két új államot hoznak létre: Albániát és Macedóniát, azonkívül Bulgáriának, Szerbiának és Montenegrónak új területeket juttatnak, azonban Görögországra nem lesznek tekintettel. Már arról is szó van, hogy az új Albániának trónjára egy svéd herceget fognak ültetni.

Az új Albánia Durazzótól Valonáig fog terjedni és befelé az országban Ochridáig, fővárosa pedig Elbassan lesz. Macedónia, amelynek egy dán herceget fognak régensül kiszemelni, délfelé Castóráig, északon pedig Üszkübig fog elnyúlni, de Üszkübot magát nem csatolják bele és egy kis keskeny partvidéket is hozzátoldanak Szalonikiig, a főváros pedig Monastir lenne.

Az új bolgár területek Serresig terjednének és lefelé Struma torkolatától Dedeagacsig, észak-keleten pedig a Fekete-tenger mentén Balicikoig. Szerbia kapná Pristinát és Üszkübot, az Adria mentén pedig San Giovanni di Medua kikötőjét, továbbá egy keskeny földszívet, amely a kikötőt magával az anyaországgal kapcsolná össze.

Montenegrónak jutna a szandzsák legnagyobb része Novibazárral és Skutarival.

Visszahódított erősségek.

Konstantinápoly, okt. 28.

A hadügyminisztérium a következő hivatalos jelentést közli Janinából: Hogy az ellenséget az ország belsejébe csábítsa és ott aztán megsemmisítse, a katonai vezetés szándékosan csapatok nélkül hagyta Khasa Lurost. A törökök e hó 23-án

este támadást intéztek Kumudzada és a dribovói magaslatok ellen. Az összes magaslatokat ismét visszahódították. Az ellenséget, mely tetemes veszteségeket szenvedett, üldözik. Ideérkezett jelentések szerint a kurdok önkéntes zászlóaljokat képeznek.

Kirk-Kilissze a bolgároké.

Konstantinápoly, okt. 28.

Aziz egyiptomi herceget, aki a török lovasságot vezényelte a kirk-kilisszei visszavonulásnál, valamint Kirk-Kilissze kormányzóját és több tisztet idehozta, azon váddal terhelt, hogy a hadsereg megfutamodását ők okozták. A hadügyminiszter rendeletére egyébként 200 katonát ugyanazon vád alapján lefegyvereztek.

A törökök terve.

Konstantinápoly, okt. 28.

A tegnapi miniszteri tanácskozás alapja Nazim basának következő távirata volt:

Előkészületeinkkel egy-két nap múlva elkészülünk. Semmi ok sincs az aggodalomra. Kirk-Kilisszétől délre az ellenségnek nyoma sincsen.

E távirat alapján a miniszteri tanács elhatározta, hogy nem hallgat a nagyhatalmak közbelépő kísérletére és hogy makacs ellenállást fejt ki, addig, amíg az összes ázsiai tartalékok megérkeznek, amikor Törökországnak módjában lesz, hogy összes ellenségeit tönkretegyje. Törökországnak érdekében van, hogy a háborút kinyújtsa, mert nagy tartalékai vannak Anatóliában, míg ellenben a Balkán államoknak semmiféle tartalékai sincsenek. A török kormány számít továbbá bizonyos hatalmak támogatására a stratégiai és politikai tervek keresztülvitelénél, amiről Hilmi basának bécsi missiója is tanuskodik.

Drinápoly ostroma.

Szófia, okt. 28.

Itt mindenki azt beszéli, hogy Drinápolyt ostromolják a bolgárok. Az ágyuk dörgése messze elhallik. Az ostrom mellett szól az is, hogy bolgárok török területre tették elő főhadiszállásukat.

A szerbek győzelme.

Vranja, okt. 28.

A szerb hadsereg szombaton vonult be Üszkübbe. A török hadsereg Veles és Tetovo felé menekült. A szerbek üldözik a menekülteket, a kiket Apcevolojecnél utólértek és teljesen szétverték.

Egyiptomi katonák a Balkánon

Konstantinápoly, okt. 28.

A török kormány ma tudatta az ország népével, hogy Egyiptom a balkáni államokkal megszakitotta a diplomáciai összeköttetést és követei részére megküldte az utlevelet. Az esetben, ha Törökországnak szükségét látja, Egyiptom 18000 embert küld a balkáni harcra.

Forrongás Konstantinápolyban.

Bécs, okt. 28.

Kerülő utakon, Konstanza, Párison és Berlinen keresztül jönnek Konstantinápolyból. Homályos jelentések, melyek azonban mind megegyeznek abban, hogy a török fővárosban forradalmi mozgalom ütötte fel fejét. Az egyik konstancai jelentés szerint Konstantinápoly olyan események előtt áll, mint Páris 1871-ben, a kommün idején. A nép elégedetlen, elkeseredett, a harcstérrel jövő rossz hírek megbontották a fegyelmet és a katonaság soraiban is megbomlott a rend. Egy párisi távirat pedig egyenesen arról számol be, hogy a detronizált szultánnak, Abdul Hamidnak hívei szervezkednek, államesinyre készülnek és a volt szultánt, aki most Konstantinápolyban van, ismét trónra akarják emelni.

Közös minisztertanács Bécsben.

Lukács László miniszterelnök, dr. Teleszky János pénzügy- és Hazai Samu báró honvédelmi miniszterek kíséretében tegnap este Bécsbe érkeztek. Ma délelőtt tíz órakor a miniszterek a külügyminisztériumba hajtottak, hogy ott a közös miniszteri tanácskozásokon résztvegyenek. Ezen a legközelebbi delegációk anyagát és a külpolitikai helyzetet tárgyalták. A magyar miniszterek még ma visszautaznak Budapestre.

Csáky Albin gróf lemondása.

Parlamenti körökből jelentik, hogy Csáky Albin gróf a királynak beadta lemondását, a főrendiház elnökségéről. A király Jósika Samu bárót fogja kinevezni helyére.

A Keresztények helyzete európai Törökországban. A balkáni háboru alkalmából igen aktuális egy angol protestáns nő levele, mely a Tablet október 5-iki számában jelent meg.

A nő nyíltan kijelenti, hogy az a levél, mely nem régen katholibus kézből jelent meg a Tablet-ben, még igen rózsásan festi le a keresztények állapotát, mert az valósággal türehtelen és ezért ezek után a civilizált világhoz appellál. A keresztények sorsa napról-napra rosszabb, mondja. Az 1911-iki albán felkelés jogos felháborodás volt az erőszakos törökösítéssel szemben. A hatalmak leintették, anélkül, hogy kellő biztosítékot nyújtottak volna a török erőszakoskodással, kegyetlenkedéssel szemben. És itt nemcsak szándékról van szó, hanem hivatalos közegekről. A csendőrség maga nem egyszer erőszakosan veszi el a keresztények természetét, ha pedig panaszt tesznek, gúnyolódnak rajtuk. Keresztény muzulmánokkal szemben csak a legkritikább esetben kap igazságot. Kereszténynek még védelmi szempontból sem szabad fegyvert viselni. A keresztény lakosság — a levél írója szerint — látva ezeket, azt mondja, hogy a keresztény hatalmak a törököknél is barbárabbak, mert áldozatul dobják őket a muzulmán fanatizmusnak.

Ezután még néhány borzalmas esonkiást beszél el, miért különben nem egy jajkiáltás futott már végig a „civilizált” Európán, anélkül, hogy ez őszintén segíteni igyekezett volna. Hja Törökországnak most még élni kell, hogy hulláján azután ők osztozzanak. Kinek fájna feje addig a keresztények sorsa miatt a kereszténység XX. századában!

A Kath. Népszöve'ség ünnepéye.

A nagyváradi kath. népszövetség vasárnap tartotta második nyilvános ünnepélyét, a melyen még nagyobb számmal jelentek meg a tagok, mint az első ünnepélyen. Különös érdeklődést keltett, hogy az ünnepi szónoklatot Pálffy Béla gyomai plébános, Nagy-Várad katolikus közönségének régijkedves ismerőse tartotta, akinek magas röptű, pompás gondolatokban bővelkedő szónoklatait mindég nagy élvezettel hallgatták.

Pálffy Béla nagyszabású, remek beszéde, amellyel a hallgatóság szívét és lelkét teljesen betöltötte, egyike volt a legszebb szónoklatainak. Beszédében találóan és talpraesetten mutatott rá a romlott irányú sajtóra, a sajtótötecskákra, amelyek csak rombolni tudnak, de építeni nem. Beszédét a mély vallásos érzés mellett, izzó hazafiság hatotta át.

A főgimnázium tágas terme a szó valódi értelmében megtelt közönséggel.

Ott voltak: Fetszer Antal és dr. Lányi József felsz. püspök, Grócz Béla, dr. Karácsonyi János kanonokok, dr. Vučkics Gyula tb. kanonok, Skultéty Iván főügyészhelyettes, Schvarcz Géza ny. alezredes, Imrik S. Zoltán plébános, Dus László nyug. városi főügyész, dr. Némethy Gyula theol. tanár, Kacsvinszky Andor, dr. Imrik Gusztáv, dr. Mazurek Gyula, Vidosits Beta, Kappel György reáltanárok, Réz Mihály, Schuch Károly honv. százados, dr. Szolnok Jenő kir. ügyész, Heilinger József, dr. Krüger Aladár, dr. Pálffy Gyula, Gálffy Sándor, Sürger Bertalan, dr. Papp Károly, dr. Krüger Jenő, dr. Popity János, stb.

A szép ünnepélyt a kath. legényegylet dalárdája nyitotta meg, szépen, összevágóan előadott énekével, amelyet lelkesen megtapsoltak.

Ezután dr. Papp Károly ügyvéd tartalmas előadást tartott a Népszövetség gyakorlati tevékenységéről.

A beszéd a következő:

A Népszövetség gyakorlati tevékenysége.

Az emberi társadalom összetartó ereje a szeretet, s nem állhat fenn az oly társadalom, melyben a bellum omnium contra omnes: a mindenké háborúja dúl mindenké ellen. A társadalom azért van, hogy kölcsönös segítséget nyújtson, ez pedig nem lehetséges csak kölcsönös szeretet alapján. Szeretnek kell lenni mindenki iránt, még az ellenség iránt is, mert e nélkül a vérbosszu volna uralkodó, s az ily társadalomban nem volna meg a közbiztonság, mert attól kellene tartanunk, hogy ellenség leselkedik reánk. Mikor tehát Jézus Krisztus azt mondja, hogy: „Uj parancsot adok nektek: hogy szeressétek egymást. Arról ismerjenek meg benneteket az emberek, hogy az én tanítványaim vagytok, hogy szeretitek egymást” — akkor ő először hirdeti ki egy parancsot, mely már benne van az emberi szívben, mert a természet törvénye az.

Ez a parancs Jézus országának alap-törvénye, s mikor a Népszövetség a Jézus országát akarja megvalósítani, akkor első-sorban ezt a nagy törvényt kell kötelezőnek elismernie: szeretni egymást, mindenkit. Ebben áll a Népszövetség nagy ereje, mely összefűz: hogy többé nem vagyunk idegenek egymásra, mert elég az, hogy valaki tagja ennek a szövetségnek tehát őt is ugyanazon eszmék lelkesítik, s aki ép oly szeretettel viseltetik irántam, tehát nekem testvérem. Tartsuk meg, amit a szeretet apostola hirdet: Fiaskáim szeressétek egymást. Legyen ez az összejövételünk egy nagy ismerkedési

estély, mely után ne mondhasa senki, hogy idegen valaki reá nézve a jelenlevők közül.

Ez az első gyakorlati célja a Népszövetségnek: megteremteni az összetartozás érzetét s kölcsönös támogatást nyújtani egymásnak minden téren. Jegyezzük meg magunknak, hogy mindenki annyit ér, amennyit tesz embertársaiért.

Második gyakorlati célunk az, hogy sulyt akarunk a közélet terén. Ma már csak emléke él annak, hogy ez a város valaha Szent László városa volt. Ma már a közgyűlés termében ellenségeink ülnek. A városi tisztviselő, aki választás alá esik, fél katolikusként vallani magát, nehogy magára vonja az uralkodó klikk haragját. Avagy látott-e már valaki városi tisztviselőt templomban, vallási gyakorlaton?! Pedig összetartással lehet segíteni. Katonavároson nem választanak városatyává csak zsidót, más vallásut csak a zsidók gavallériája folytat. A virilisek többsége zsidó s a választottak nagy része is az. Nem akarom ezért szidni a zsidót, sőt megvallom, hogy imponál nekem az összetartásuk, s a vallásosságuk. Amde hól van itt a számarány?! Hiszen mi is vagyunk annyian, mint a zsidók.

Hát az iskolaszék? Ennek tagja lehet bármily irány képviselője, csak kifejezetten katolikus ember nem. Dr. Agoston Péter azonban, aki elmegy a gyermekek vizsgájára, s mikor azok imádságra felállanak, ő tüntetőleg ülve marad, Dr. Agoston Péter tagja lehet az iskolaszéknek!

Mi az oka ennek? Az összetartás teljes hiánya. Pedig ne feledjük, hogy 20,000-en vagyunk, akik eddig nem tudták, de most már tudják, hova tömörüljenek, mert eddig nem volt szervezetség, de most már megvan. Sőt kell számítanunk az összes keresztényekre is e tekintetben, mert a veszély közös.

A Népszövetség főprogramja az iparvédelem. A kisiparosság majdnem szemeink előtt ment tönkre. Ez a néposztály egykor vagyonos, tisztelt volt, s az állam fentartó oszlopa volt, s már elszegényedett proletárrá, gyári munkássá lett, aki legjobb esetben nagyobb vállalatnak dolgozik. Tönkretette a gyáripar és a liberális törvények. A kormányok csak a gyáripart támogatták állami védelmekkel és szubvenciókkal, s a kisipar sorvadott. Pedig ez a lenézett kisipar ma is foglalkoztat annyi embert, mint a gyáripar, tehát megérdemli a támogatást. Mi, az ötszáznyolcvanezer tagot számláló Népszövetség egész erejével követeljük a kisipar védelmét, állami támogatását, első sorban az ipartörvény megváltoztatását s az iparüzésnek kvalifikációhoz kötését. Szövetkeznie kell a kisiparnak is, mert a kormányok azt az osztályt támogatják, akitől legjobban lehet félni választás idején s akitől legtöbb segítséget lehet várni. Amde a választások sorsát a kisemberek döntik el, amint ezt a mult választáskor láttuk. Szövetkezzék tehát az iparosság s adja olyanra szavazatát, aki barátja az iparosságnak s aki magáévá teszi sérelmeit.

Rátérek a munkásvédelemre. Üdvöztönnéknek úgy tetszett, hogy mint ember munkássá legyen. Ez mindenesetre nem véletlen. Nem jelenti-e ez azt a mélységes szeretetet, amit Jézus a munkásosztály iránt érzett, melynek tagja akart lenni. Ami különös szeretetre indította az Üdvöztöt a munkás iránt, az az ok ma is megvan. A munkás ma is szegény, elnyomott és a nagy gazdasági harcban a gyengébb fél. Sőt még nagyobb veszélyben forog, mert a létért vívott küzdelmében olyanok kezébe került, akik elvették hitét.

Nem tudják ezek a vezetők, hogy a vállalatlanság, az istentagadás nem segít a dolgozó nép nyomorán?! A szociálisták törekvése gazdasági irányú, tehát mi köze van ennek a valláshoz? A vezetők tagadják is, hogy ők vállalatlanságot követelnek tagjaiktól. Pedig köztudomású, hogy senki, aki

közéjük belépett, ott vallásosabbá nem lett.

A szociálista vezetők forradalommal akarják gyógyítani a nyomort. A forradalom azonban csak nyomort hozott mindig, nem gazdasági megváltást. Előttem áll az a kép, amelyet a nagy angol író: Carlyle rajzol a francia forradalomról. Megállapítja, hogy a forradalmat a nyomor idézte elő: a kenyértelenség. Az hogy a pékboltok előtt hosszú sora állt a kenyéért esengőknek, akik az érkezés rendjében állva várták, míg a sor reájuk kerül. Hogy több legyen a kenyér, kitört a forradalom, megölték a papokat, vérpadra vitték az arisztokratákat, s mi lett az eredmény? Carlyle konstatálja, hogy a pékboltok előtt csak nem lett rövidebb a kenyéért áhítózők sora.

A szociálista vezetők a gyűlöletet hirdetik, az az eszközük a gazdasági harcban, gyűlöletet hirdetnek a többi osztályok iránt, s ma a munkás ellenségként áll szemben a társadalom többi osztályaival. Ez a gyűlölködés okvetlen arra vezet, hogy a munkás lelkében durvaságot idéz elő, s ez az árthatmas propaganda millióknak veszi el a békéjét, a szegény munkások millióinak. A gyűlölet hirdetésének sohasincs létjogosultsága semmiféle emberi társadalomban, s nem hogy eredményre vezetne, de kockáztatja az eredményt.

Ki kell ragadnunk a munkást azok kezéből, akik elvették erkölcsi javait, s nem adtak helyébe semmit, s nyujtsuk mi a munkásnak azt a támogatást, ami a szervezetségben rejlik, s ez a Népszövetség programjának legfőbb pontja.

Szólnom kell a hitelszövetkezetekről. A magyar nép legnagyobb jöltevője az, aki megtanítja takarékoságra, mert ez a nemzet vagyonságának alapja. S figyeljük meg, hogy a nyomort nem a drágaság idézi elő egyedül. Hiszen meg lehet figyelni, hogy éppen 10 évvel ezelőtt körülbelül: a fényűzés még nagyobb lett. A divat ellenállhatatlan hatalom, s kérlelhetetlenül elrabolja utolsó filléreinket. Ami ma még divatos, az jövőre idejét multa, s már mutatkozni sem lehet benne.

Pedig a takarékoság nagyon egyszerű: kevesebbet kell elkölteni, mint a mennyit keresünk. Nincs az a szegény ember, aki pár fillért félre nem tehetne keresetéből. És a kis emberek ezen fillereiből milliók támadnak, s ámulattal látjuk, hogy a központi hitelszövetkezetnek 250 millió korona betéte van, s ez nagy részt a nép gyér fillereiből gyűlt. A takarékoságot akarja emelni a Népszövetség, mikor megalkotja a hitel-szövetkezetet, melybe fillérenként lehet összegyűjteni a betéteket. Remélem, hogy működésünk ez ága rövidesen a megvalósulás stádiumába lép.

Rátérek végül a Népszövetségi ingyenes jogvédelemre, mely abban áll, hogy a szövetség ügyvéd tagjai ingyenes jogi tanácssal látják el a szövetség tagjait. Peres és peren kívüli ügyekben tanácsot ingyen adnak meghatározott helyen, s csak a perek vitele díjazandó, mert azt ingyen nem vállalhatják, mert az helytelen konkurrenca volna a kartársakkal szemben.

Feladatunk sokféle és nehéz, s ezekben igazolnunk kell, hogy az emberiség, az emberszeretet a kereszténység eredménye, s ha van még emberszeretet, ez csak a kereszténység megmaradt nyoma s e tekintetben a kereszténységet nem pótolja semmi. E nagy munkából ki kell venni részét mindenkinek, mert itt az ideje, hogy tegyünk végre mi is valamit a Jézus Krisztusért!

Az éljenzés és tapsok elhangzása után dr. Popity János szavaltta el Rudnyánszky Gyula egyik szép versét „A Kereszt“-et. Dr. Popity János szépen érvényesítette kitünő organumát a megkapó jelenetekben bőséves költemény előadásánál. Lelkes táppsal és éljenzéssel jutalmazta a közönség a remek szavaltót.

Ekkor jelent meg Pálffy Béla gyomai

plébános az emelvényen. Viharos eljenzés és taps fogadta, amely csak percek múlva szűnt meg.

Jogvédő iroda és hitelszövetkezet.

Dr Krüger Aladár, a népszövetség igazgatója bejelentette, hogy a jövő hónaptól kezdve a Kath. Könyvtárhelyiségében minden pénteken a szövetség tagjai részére jogvédő irodát tartanak, amelyben a szövetség tagjai ingyen nyernek jogi tanácsot; bejelentette továbbá, hogy a népszövetség hitelszövetkezete nemsokára szervezve lesz. Végül felkérte Pálffy Béla plébánost, hogy ünnepi előadását tartsa meg.

A remek, nagy tetszéssel fogadott beszédet lapunk vezető helyén közöljük.

Az ünnepi beszéd után Bór Erzsike zongorán és Pásztor Dezső hegedűn adtak elő két darabot igen szépen, zajos tapsokkal kísérve.

A szép ünnepélyt a kath. legényegylet dalárdájának záróéneke rekesztette be.

A banketten.

Esti fél 9 órakor fényes bankett volt a Rimanóczy-szálloda éttermében. Az ünneplés központja itt is Pálffy volt. Ő szerényen elhárította ezt magáról s gyönyörű köszöntőben fejezte ki háláját volt tanítói, nevelői, előjárói iránt.

Dr Krüger Aladár, a szövetség igazgatója mondta az első pohárköszöntőt. Beszéde elején méltatta dr Karácsonyi János kanonok érdemeit a szövetség ügyei körül. Majd Pálffy ünnepi beszédét husvétii harangszóhoz hasonlította, amely jelzi a feltámadást, a hath. társadalom feltámadását. Pálffy azt mondta: az Ur legyen veletek. Mi azt mondjuk erre: és a te lelkeddel. Pálffy legyen a katolikusságnak, de különösen nekünk vezérsilagunk.

Dr Karácsonyi János visszaemlékezésekkel kezdte beszédét. 30—40 évvel ezelőtt nehéz lett volna kath. intézményeket létesíteni, de a lelkekben éltek a kath. igazságok; akkor még férfiakat is lehetett a templomokban látni. Ezt mintha elseperte volna a liberalizmus. Most elérkezett a kath. hitéletre a boldogabb idő. A népszövetség vezetőit és a csoportvezetőket élte.

Pálffy Béla hosszabb beszédet mondott a fehér asztalnál is. A krisztusi szeretet tüzzéről beszélt, amely összeforraszt. De ezzel a tüzzel kell kiapasztani a hitvány gondolatok posványát s azokat a kuruttyoló békákat, akik nem szolgálnak az emberiség javára. Tiszta eszméket, tiszta gondolatokat akarunk, nem badarságot és gonosz eszméket. Köszöni, hogy alkalmat adtak neki ezt a szent ügyet szolgálni. Majd hálás szavakban emlíkezik meg Grócz Béla és dr Karácsonyi kanonokokról, mint volt tanáraitól és Imrik S. Zoltán plébánosról, aki első szent miséjénél manuduktora volt s őket élte. A szép beszédet megéljenzették.

A gyönyörű aposztrofálásra Imrik S. Zoltán válaszolt.

Ma, mikor a modern pogányság ráfekszik a kulturára s a hírlapirodalomra, erős hitű vezérekre van szükség. Köszönti Pálffy Bélát és dr Papp Károlyt.

Ezután dr. Popity János mondott igen tartalmas felköszöntőt a csoportvezetőknek, akikre a legnehezebb, de a leghálásabb feladat vár, mert minden lelket külön kell vizsgálódítani.

Kaczvinszky Andor szellemes aposztrofálással leplezi le dr Pálffy Gyula margitai ügyvédet, aki jelenleg a margitai hitelszövetkezet megteremtésén fáradozik. Dr Pálffy Gyula a ker. kath. egyetértésre emeli poharát.

Réz Mihály rámutat arra a körülményre, hogy mi mindég nagyon szerények vagyunk, holott az ellentábor mindenhez közel áll, csak éppen a szerénységhez nem.

Pálffy Béla engedett a rendkívül szives, meleg kéréseknek és még kétszer szólalt föl.

Egyike volt a legszebb pohárköszöntők-

nek Szolnok Jenő dr. kir. ügyész beszéde. Szükségünk van az élet rohanásában ünnepnapokra, amelyek a lélekhez szóljanak. S az ilyen örömteljes ünnepeket egy ilyen összefogás teremt meg, amikor érezhetjük a szeretet erősségét, mely már egy évtizede köt össze bennünket.

A kitünő hangulatban lezajló bankett kedves befejezése volt a második népszövetségi ünnepélynek.

Öngyilkos tanító.

Tegnap reggel még alig ébredett Tóti községének lakossága, mikor a tanítói lakáson hangos fegyver dörrenés verte fel a ház népét.

A tanító Molnár Gábor 25 éves fiatal nőtlen ember 1907-ben került Tótiába, ahova a református hitközség választotta meg. Alig kezdte meg a tanító működését, máris súlyos idegbaj vett erőt rajta. Mindent megkísérelt, hogy kigyógyuljon, azonban nem sikerült. Baja az idegbetegségek legsúlyosabbjai közé tartozott, minek következtében időzési mániába esett. — Molnárnak a faluban egyedüli jóbarátja községi jegyző, állandóan vigasztalta és szinte szuggerálta belé, hogy semmi baja sincs. Egy-egy ilyen társalgás után a tanító látszólag megnyugodott, de már másnap ismét olyan állapotban volt, mint előzőleg. Komoly jelentőséget ennek dacára sem tulajdonítottak a tanító magatartásának.

Az utóbbi hetekben egyre idegesebb lett a tanító, ezt azonban csak azok tapasztalták, akik huzamosabb idő óta nem érintkeztek vele. Így a múlt héten megjelent Molnár Margitán és ott Pollák Lajos üzletében oly magaviseletet tanusított, hogy a papirkereskedőt meglepte a különben komoly fiatalember. Különösen a jelenlegi irkák ellen panaszkodott sokat és azt hangoztatta, hogy ő új irkát fog csinálni, amit az egész világon fognak használni még a hivatalnokok is.

Vasárnap még rendesen teljesítette Molnár kötelességét. Délután végigjárta az ismerősöket, elbeszélgetett velük, majd hazament. Szokása ellenére nem feküdt le jókor. Fél egy órakor a házbeliék állítása szerint még fenn volt Molnár és az asztal mellett dolgozott, vagy idegesen járkált fel s alá a szobában.

Hétfőn reggel 6 óra után pár perccel hatalmas dörrenésre ébredtek a házbeliék. A dörrenés helyére futva, elrémülve látták, hogy a tanító élettelenül fekszik szobájában a kályha mellett. A tanító mellett kétesövű vadászfegyver hevert, melynek egyik esővédből hiányzott a töltény. A gyilkos szerszám esővét göresösen szoritotta a tanító, miközben melléből lassan szivárgott a vér. A fegyver közelében a csőtisztító pálcá hevert.

Az öngyilkosságról jelentést tettek a hatóságokhoz, mely nyomban megtartotta a vizsgálatot. Margitáról dr Havas Imre szállott ki és megállapította, hogy a halál a lövés után azonnal bekövetkezett, mert a golyó a szívet járta keresztül. A tanító úgy követte el az öngyilkosságot, hogy a fegyvertisztító pálcá végére papírt csavart, aztán egy székre ülve elesztantotta a ravaszt.

A tanító tettét kétségtelenül pillanatnyi elmezavarban követte el. A hullát még tegnap ravatalra helyezték a tanító lakásán, honnan ma fogják eltemetni. A szerencsétlen

fiatalember esete nagy feltűnést keltett mindenféle, mert bár tudták, hogy súlyos ideg-beteg, de nem számítottak rá, hogy ily végtelen lépésre határozza el magát.

A debreceni népgyűlés.

Debrecen, okt. 27.

Tegnap Debrecenben nagy népgyűlés volt. Felvonult az egész ellenzék Apponyi, Batthyány, Károlyi és Egry vezetése alatt. Részt vettek Debrecen város képviselői, Bakonyi és Tüdös, a hajduság és az északkeleti megyék összes függetlenségi képviselői, valamint számos megyei és városi küldöttség. A nagy ellenzéki táborhoz a szociáldemokraták is csatlakoztak.

A gyűlés során elsőnek Apponyi Albert gróf szólalt fel. Ő polemizált a miniszterelnök békeajánlatával, melyet nem tart komolynak. Képtelenségnek tartja, hogy az ellenzék megalázza magát és bemegy a delegációba, melyet éppen olyan törvénytelennek tart, mint a közös bizottságot kiküldött Házat.

Furcsának látja a házszabályrevízió tervét, ha előbb hatályon kívül nem helyezik az erőszakosan alkotott házszabályt.

Olyan választójogtól, mely Tisza István gróf jegyében készül, mitsem vár. Felkészül az ellenzék választójogi programjára és árulónak bélyegez mindenkit, aki az ellenzék egységes álláspontjától eltér.

A miniszterelnök a parlament visszaállítása alatt az erőszak gyümölcseinek biztosítását, az ellenzék az alkotmány és törvényes igazság biztosítását érti. Deklarációk nem érnek semmit, azokat még könnyebben rugják fel, mint a törvényeket.

Nagy derűtséget keltett Apponyi, midőn Lukács távozási szándékára vonatkozólag azt mondta:

— Öreg ember vagyok már ahhoz, hogy megélni remélhessem azt az időpontot, melyben Lukács azt hiszi, hogy küldetését befejezte.

Hasonló szellemben beszélt gróf Batthyány Tivadár, akinek a népparlament biztosítása nélkül nem kell senki és semmi és nem tárgyal sem munkapárttal sem senki mással.

Károlyi, Szmezsányi, Bokányi, Mezőssy és Rónai (a választójogi liga küldöttje) felszólalása után

Juhász-Nagy Sándor párttitkár terjesztette elő a határozati javaslatot, amely csatlakozik a szövetséget ellenzék békepontjaihoz.

Justh Gyulát táviratilag üdvözlötték.

Vadász czipő

különlegességek kizárólag

Arany cipő áru-
házban

RÁKÓCZI-UT 13.

Telefon 512. Telefon 512.

..HIREK..

*** Széchényi püspök Temesváron.** Temesvárról jelentik a Magyar Kurirnak: Vasárnap délután Temesvárra érkezett Széchényi Miklós gróf, nagyváradai püspök, aki Glattfelder Gyula dr. csanádi püspökhöz szállott. Mivel a látogatás teljesen magánjellegű, a hivatalos fogadtatás elmaradt. A püspök ma délután érkezik vissza székhelyére.

*** A hercegprimás névnapja.** A Magyar Kurir jelenti: Vasary Kolos borbély-hercegprimás e hó 30-án, szerdán ünnepli névnapját. Ebből az alkalomból az esztergomi bazilikában délelőtt 9 órakor ünnepélyes hálaadó istentisztelet lesz, amelyen a szentmisét Schiffer Ferenc prelátkanonok celebrálja.

*** A honvédség főparancsnoka.** Bécsből jelentik: A hadügyminisztériumból szerzett értesítés szerint a honvédség főparancsnokává József főherceget nevezik ki. Klobucsár Vilmos, a jelenlegi főparancsnok az elhunyt Eszterházy gróf helyére kerül testőrkapitánynak.

*** A temetők ünnepére.** Pár nap múlva itt van Halottak napja, a temetők ünnepe, amikor ezrével vonul ki a közönség a temetőbe. Ajánljuk a hatóság figyelmébe, hogy még kellő időben gondoskodják arról, hogy az abnormis időjárás által megrongált temetőbe vezető utak jó karba, járható állapotba helyeztessenek s a temetőkben is a rendfentartásra megtegyék mindazon intézkedéseket, amelyeket a köztemetőkről szóló szabályrendelet előír.

*** A szabadgondolkodók tiltakozása a háboru ellen.** A szabadgondolkodók magyarországi egyesülete vasárnap délután tiltakozó gyűlést tartott a háboru ellen. A gyűlésen dr. Lengyel Imre táblabíró (Hajduszoboszló) elnökölt és azon néhány Galileista diák kivételével legnagyobb részben szociáldemokraták vettek részt.

*** Ujhelyi Lajost szabadlábba helyezték.** Alig egy pár napja adtuk hírül, hogy Ujhelyi Lajost, akit Goldberger Etelka család miatt feljelentett, Nápolyban letartóztatták. Tegnap dr. Baróthy Pál kir. ügyész értesítette a rendőrséget, hogy megfelelő bizonyítékok hiányában az ügyesség a nyomozást beszünteti. Erről nyomban értesítették dr. Weimann Jenő ügyvédet, Goldberger Etelka képviselőjét. Különben Goldberger Etelka most Nápolyba utazott és személyesen vitte meg az örömhirt Ujhelyinek, akit úgy látszik, nagyon szeret.

*** Adomány a Mensának.** Medvigy Mihály nyugalmazott táblai tanácselnök tegnap 16 koronát adományozott a jogakadémián működő mensának.

*** A közigazgatási továbbképző tanfolyam.** A belügyminiszter által létesített közigazgatási továbbképző tanfolyam befejezést nyert Budapesten. A kiküldött tisztviselők hazaértek Nagy-Váradra. A vármegye kiküldöttje Verner Kálmán árvászei elnök most készíti a tanfolyam tapasztalatáról beszámolóját. A hatalmas anyag feldolgozása jó időt fog igénybe venni s a mű befejezése után a közigazgatási tisztikar részére előadást fog tartani. Az előadás valószínűleg december közepén lesz.

*** Esküvő.** Erdélyi Gyula okleveles tornatanár kedden délelőtt 11 órakor tartja esküvőjét Vucskits Gabriella lónyaytelepi áll. iskolai tanítónővel, a Szent László templomban.

*** A Tiszántul menetrendje.** Az új téli menetrend közrebocsátása alkalmából a Tiszántul szokásos menetrend mellékletét is kiigazítottuk az új menetrend módosításainak megfelelőleg. Lapunk mai számában közöljük ezt a menetrendet, mely Biharmegye összes vasuti állomásain áthaladó valamennyi személyszállító vonat indulási és érkezési idejét közli, azon felül figyelemmel van Nagyváradnak Püspökladányon át Debrecennel és Szatmárral, továbbá Budapesttel, Szegeddel, Araddal és Kolozsvárral való összeköttetéseire is.

*** Egy vadásztársaság balesete.** Tegnap délben egy élesdi vadásztársaság Élesd határába akart kimenni, mikor a Körös közelében a lovak megbokrosodtak és a kocsit felborították. A társaság tagjai messze kirepültek a kocsiból. Szerencsére csak kisebb sérüléseket szenvedtek. Ellenben a kocsit összetört, a lovak súlyosan megsérültek.

*** Nagy tűz Margitán.** Tegnap déli 2 órakor, mikor a legerősebb volt a szél, Margitán eddig ismeretlen módon kigyulladt Hegedüs János gazda istállója. A nagy szélben pár perc alatt lángban állott az egész épület és a veszedelem már-már a szomszédos épületekre is átesapott, mikor a margitai tűzoltók nagy erővel kezdték a tűz lokalizálását. Kínos három órai munka után nagy nehezen tudták megakadályozni, hogy a tűzből szétrepülő szikrazápor az egész utcasort meg nem semmisítette. A kár jelentékeny.

*** Havazás.** Élesd vidékén tegnap egyszerre beköszöntött a tél. Oly hideg volt tegnap éjjel, hogy a kisebb víztölcsák befagytak. Reggel, mikor az idő egy kissé megnyihült, a magasabb helyeken megeredt a hó. Délig folyton havazott. Tegnap hóval borítva Kalota, Nagybaród, Várfancsika. A lakosság meg van ijedve. Nagyon sok helyen még kint van a buza cséplés nélkül, hogy a tengeriről ne is szóljunk. A korán beállott tél folytán az amugy is sokat szenvedett vidék nagy nyomoruságnak tekint elébe.

*** Beszédmánia.** A nagyváradai Társadalom tudományi társaság elhatározta hogy meg fogja változtatni Magyarország közállapotait. E nagyszabású terv megvalósítását, meglehetősen tartalmatlan beszédek megtartásával akarja elérni. Tegnap az egyik helybeli fiatal ügyvéd prókálkozott megbirkózni a „nagybirtokok hatalmáról és visszaéléseiről” című nemzet gazdasági problémával. A feleségizott érdeklődést meglehetősen elcsépeelt közismert frázisokkal igyekezett lehűteni, ami sikerült is neki. Figyelemreméltóbb eszmét nem vetett fel. Ezek az előadások, ha tovább is ilyen merdében folynak, igazán feleslegesek.

*** Halál a cigánysoron.** Marozsán Sándor 72 éves koldus községről községre járva koldulta össze a mindennapi kenyeret. E nehéz keresete közben jutott el tegnap Tótiba, ahol minekutána végig koldult a községet, fedél alá akart jutni, azonban sehol sem kapott helyet s így kénytelen volt a cigányok közt éjjeli menedékhelyet keresni. A cigányok be is fogadták a vén

koldust és másnap jelentették az előjáróságnak, hogy az agg ember az éjjel meghalt. A hatóság elrendelte a vizsgálatot.

*** Előléptetések a vasutnál.** A kereskedelmi miniszter Hatvány Sándor vasuti fogalmazót titkárrá, Horváth Lázár hivatalnokot ellenőrré léptette elő. A vidékről: Élesden Semeráth Lajos és Makucz Gyulát Érmihályfalván a VIII. fizetési osztályból a VI. fizetési osztály 3-ik fokozatába, Mezőtelegden Gődör László ellenőrt a VII. f. o. I. fokozatába, Márkus Dezsőt, Máthé Józsefet, Regény Kálmánt, Vass Dezsőt, Muzsaj Józsefet a VII. f. o. 2-ik fokozatába, Bagossy Sándort a VIII. f. osztályból a VII. f. osztály 3-ik fokozatába és végül Hosszu János mérnököt a VIII. f. osztály 1-ső fokozatába léptette elő.

*** Jóízlésű ember kávé, teát, rumot, cukorkát és tea süteményt, csakis a FIUMEI kávébehozatalnal vásárol Rákóczi-ut, Bazár-épület. Telefon az egész megyére 637. sz.**

*** A német, francia és angol nyelvekben tökéletes kiképzést nyerhetnek legalább középiskolai műveltséggel bíró egyének a Rosenzserü nyelviskolában (Bémer tér 1. szám). Beiratkozás mindenkor. Tandíj órákért és személynként 1 korona 50 fillér.**

Vadász urak figyelmébe. A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését válasszon nálunk. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények úgy külföldi mint belföldi löporral készülték a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többet fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. löporáruda Telefon 269. Tanoncok felvétetnek. **Ladányi József** puskaműves, fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

x **TÜZIFA** hasábos és aprítva, ugyszintén elsőrendű porosz kösznet házhoz szállít **Weiszberger és Társa.** Telefon 688. Telep: Váradvelence, vasutná.

x **Kossuth-utca** 6. számú ház Körös felőli oldalán 3 szoba, fürdő-szoba és mellékhelyiségekből álló modern emeleti lakás november 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál.

x **Azonnal kiadó három szoba és fürdőszobából álló lakás, Kaszárnya-utcán MIKUSSAY-nál.**

x **Karaguly E.** úri szabó-üzletét november hó 1-től Rimanóczy-utca, Guttmann-házba helyezze át.

x **Ungváry Gergely** könyv- és papirkereskedése Nagyvárad, **Rákóczi-ut** (Orsolya-zárda). Ajánlja dúsan felszerelt raktárát, **szépirodalmi és ifjúsági** könyvekben, valamint **legújabb művészeti lapokban.**

KOSSUTH-U. 2. sz. ház emeletén két szoba s mellékhelyiségekből álló lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

Zongorák, pianók és harmóniumok
legsolidabbak
vásárolhatók és bérelhetők

RUGÁN

zongora termében Szent János-utca 6. szám.

Valódi **Amerikai** és **Chas-**
sala cipők, legjobb **Bor. a-**
lino és **Pichler kalapok**

REICHARD áruháza

cégnél szerazhetők be.

Joghallgatók! Ügyvédi vizsgára készülők!
Ügyvédi vizsgára, alapvizsgára, szigorlatokra saját
érdeklükben **Dr Kállay** jogi szeminariuma
csakis után készülnék
Budapest, IX. Lónyai-utca 18 b. (Calvin-tér mellett).
Telefon 125—38 Telefon 125—38

x **Aszódi** olcsó karácsonyi vásárja **Kos-**
suth utca Sas-palota. A helyi és vidéki mé-
lyen tisztelt vevőközönség b. tudomására hoz-
zom, hogy friss déli áruim megérkeztek. Vidé-
kieknek szállít postán Magyarország bármely
állomására a közkedvelt **Aszódi-cég.** Első-
rendű datolya, malaga és füge, óriás tiroli ma-
roni, olasz mogyoró és cocusdió, mézédés na-
rancs és érett citrom, remek cukrozott déli
gyümölcsök, bámulatos szép és kitünő ízű thea-
sütemények, legnemesebb fajú kínai theák, valódi
angol és francia rumok igazán meglepő olcsó
áért. Dús választék **karácsonyi** és **ujjevi**
cukorkákban, nagyban és kicsinyben. Állandóan
friss pörkölt zamatos kávé 8-féle vegyületekből,
melyből próbarendelést méltóztassanak tenni.
Kiváló tisztelettel: **Aszódi Mihály** trieszti
kávé és thea közvetlen behozatala, cukorka és
deligyümölcs nagykereskedő. Telefonszám egész
megyére 635. Fiók telefon 1016. Fióktüzet **Cu-**
korka Király Kert-utca. — **Csokoládé Ki-**
rály Rákóczi ut. Telefon 610. — Gerbeaud cu-
korkák és sütemények friss minőségben.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Kedd: Limonádé ezredes.
Szerda: Limonádé ezredes.
Csütörtök: Judit (bemutató).
Péntek délután: Molnár és gyermeke,
este: Judit,
Szombat: Judit.
Vasárnap délután: Asszonyfaló, este:
Koldusdiák.

Limonádé ezredes.

Megint egy kérészetletű operett, amely-
nél az ember leginkább azt méltányolja,
hogy a társulat még ilyen jelentéktelen dol-
gokat is mily gondos kiállításban és szinte
tulzott előkészület után hoz színre. Hogy ki
írta a Limonádé ezredes, az épp olyan kö-
zömbös dolog, mint hogy mit írt róla. Fő,
hogy a szereplőknek legyen alkalmuk né-
hányszor megnevetetni a közönséget. A da-
rab meséje is, szövege is simplex csacsiság,
amelyhez méltó a zene is. Hanem ha olyan
kezekre bizzák, mint Nagy-Váradon, akkor
a szereplők megtalálják, hol lehet egy-egy
ötletet elhelyezni, egy-egy helyzetet kihasz-
nálni s a darabon valahogy csak átvergő-
dünk minden veszedelem nélkül.

Leövey a címszerepet az ő szokott elő-
kelő komikumával és eredeti felfogásával
játszotta. **Görög Olga** a III. felvonás elején
énekelt betéttel s általában minden énekszám-
mával művészi értékeket vitt a Limonádé

ezredes sok sületlensége közé. **Lónyai Pi-**
roska tánc — mint mindig — alaposan
bokorugrás volt, pedig enélkül is sokat ért
el. **Kabos** a házasságközvetítő figurájával
keltett derűtséget. **Horváth Mici**, **Medgyaszai**,
Pogány Janka, **Szarvasi** és **Tompa** is jobb
ügyhöz méltó buzgalmat fejtettek ki.

Judith. A színháznál nagyban készül-
nek **Hebbel** világhírű drámájának, a **Judith**-
nak csütörtök esti bemutatójára. **Tóth Elek**,
Thurányi olyan hatalmas drámai szerepek-
hez jutottak, melyekben alkalmuk lesz mű-
vészetüket a drámai hatások minden fázisá-
ban bemutatni. A darab előadása a színház
egész művészgárdáját foglalkoztatja és álta-
lában úgy a rendezésben, mint az előadás
nívójában arra törekcsenek, hogy a csütörtök
esti bemutató méltó legyen a nagy író
hatalmas drámai alkotásához. A közönség
nagy érdeklődéssel néz a bemutató elé.

IRODALOM

A „**Katholikus Gyermekevél-**
lem“ III. évfolyamának októberi számába
dr. **Prohászka Ottokár** püspök „A gyermek-
védelem anyai szeretet“-ről. **Lovag Kriegs-**
Au Emil „A kültelki gyermek“-ről, **Antal**
Margit „A senkiből lett valaki“-ről írtak
hasznos tudnivalókat. **Hodács Ágoston** foly-
tatja megható tárcáját „**Vince és Paula**“ cí-
men. **Dr. Breyer István** a központi bizottság
üléséről számol be ügyesen. **Hírek és Iro-**
dalom zárják be a tartalmas számot. Me-
legen ajánljuk eme, a keresztény gyermek-
védelemnek **Keményfy K. Dániel** szerkesz-
tésében megjelenő organumát, előfizetése 2
korona. Szerkesztőség **Esztergom**. Rendes
tagok tagdíj fejében kapják.

SPORT

A NAC—NSE bajnoki versenye

Eredmény 6:2 a NAC javára.

A szezon végére maradt a két legjobb
csapatunk találkozása.

Idegen csapatok mérkőzése sem folyik le
nagyobb izgalom között, mint a NAC és NSE
közötti mérkőzés.

Az NSE ugyanis teljes ambícióval törek-
szik arra, hogy egyszínvonalra emelkedjék
a NAC-al és a hegemoniát tőle elragadja.
Az idén ez volt a találkozása a két vetély-
társnak; a küzdelemből azonban ez uttal is
a NAC került ki győztesen.

A versenyen közepes számú, de elő-
kelő közönség jelent meg, sokan a nők
közül.

A verseny lefolyása nem felelt meg a
várakozásnak, amennyiben kemény küzdelem
helyett az első félidőben, sőt a második fél-
idő nagy részben is a NAC óriási fölénye
miatt egyhangú volt a játék, az NSE egész
csapatával kapuja elé szorítva védekezett.
A NAC esatársorának minden tagja lött
egy-egy goalt.

Az első félidő 4:0-ra végződött. Más-
odik félidőben még két goalt lött a NAC,
mikor **Hirsch** kiállítás után a NSE várat-
lanul felülkerelkedett és egymásután győ-
nyörű gyors támadásokat intézett a NAC
kapuja ellen s rövid idő alatt két goalt si-
került beadnia, sőt ha **Kis Jakab** résen nincs,

harmadikkal is megtetézi a sort. Az NSE
fényes erőfeszítésével helyrehozta veresé-
gét és beigazolta, hogy méltó ellenfele a
NAC-nak.

A mezőny legkiválóbb embere volt a
NAC-ból **Hirsch**. Jók voltak még **Katona**,
Bakos, **Strasser**, **Kürssner**. Az NSE-nek
főerőssége **Lassi** volt, aki a legkitünőbb hát-
véd ma Nagy-Váradon, jók voltak mellette
még **Pali**, **Borszéki**. Kitűnt a mets alatt,
hogy a NAC védelme gyenge volt, másik
árnyoldala a kapu előtti hosszú taktikázás
és így ritka lövés a kapura, nem számítva
azt, hogy a cornerhelyzeteket nem tudják
kihasználni.

A bíró **Ujvári Ödön** volt Budapestről.
A rendezés nem volt teljesen kifogástalan.

Váradai tisztek győzelme. Vasár-
nap zajlott le a legelőkelőbb uri közönség
jelenlétében a **Vilmos** huszárok debreceni ló-
versenye. A verseny gyönyörű tiszteletdíjakért
ment. A váradai bravuros lovasok közül két
ismert, elegáns huszártiszt diadalmas sikeré-
ről adhatunk hírt. **Fanta** kapitány 4 második
díjat, báró **Baich** Péter pedig 2 első díjat
nyert. **Fanta** kapitány erős küzdelemben vitte
el a pompás Tisza-díjat, báró **Baich** pedig a
német császár és a braganzai herceg tiszte-
letdíját. Első díjat nyertek még **Abba** had-
nagy és **Márkus** kadet.

IGAZSÁG- SZOLGÁLTATÁS

Harminketten a vádlottak padján.

A nagyváradai törvényszék büntető bíró-
sága előtt 32 tenkei ember állott tegnap
lopás és orgazdaság bűnével vádolva. Az
ügy még a múlt év nyarára húzódik vissza,
amikor **Lévi Lázár** tenkei fakeskedőtől
körülbelül 400 K értékű fát loptak el. A
főbűnös **Lévinek** egy alkalmazottja, alig 17
éves fiu, **Altmann** Rudolf. Ez ez **Altmann**
Rudolf délbén, mikor nem voltak a fatele-
pen, napról-napra potom áron adogatták el a
fát az odavaló embereknek. És a pénzt ter-
mészetesen zsebrevágták. A fa eltűnését csak
pár hónap mulva vették észre. A kereskedő
nem kívánta a fiatalok alkalmazott meg-
büntetését, s így ellene elejtették a vádat.
A többiek azzal védekeztek, hogy ők jóhi-
szeműen jártak el, nem tudták, hogy lopott
fát vesznek. A bíróság nem is orgazdaságot,
hanem csak kihágásért ítélte el a vádlotta-
kat 20 K fő és 10 K. mellékbüntetésre.
Ugyanezt a büntetést kapta **Vajda** **Florián**
és **Márton** **Lajos**, kik az eladásnál segéd-
keztek. Az elítéltek felebbeztek.

Esküdtek kisorsolása.

A november havi ciklusra tegnapelőtt
sorsolták ki **Bary** **József** törvényszéki elnök
elnölete alatt az esküdteket.

Rendes esküdtek:

Bunyitay **Jenő**, **Kató** **István** **Berettyó-**
ujfalu, **Leitner** **Márton** kereskedő, **Boldogh**
László takarékpénztári igazgató **Telegd**,
Szakács **Antal** számtiszt, **Vendler** **Ernő** fő-
könyvelő **Bihardiószeg**, **Szlafkay** **Ferenc** kis-
birtokos **Váradszőlős**, **Des** **Echerollés** **Krus-**
pér **Sándor** földbirtokos, **dr. Hajós** **Emil**
ügyvéd **Székelyhid**, **Nagy** **Lajos** kisbirtokos.

Biharnagybajom, Dely Imre földbirtokos Furta, Papp Imre tanító Okány, Tóth Albert máv. hivatalnok, Vargha János, földmives Nagyszalonta, Tapfer A. Márton ny. kat. felügyelő, Kis József ref. tanító, Darabont Elek ny. kórházi gondnok, Bánffy Sámuel, Csordaesics Ferenc városi építőmester, dr. Váli Béla ügyvédjelölt, Róth Armin kereskedő Szalárd, dr. Magyar Sándor ügyvéd Berettyóújfalun, Katona András Csökmő, Bednár János tanító, Klobusitzky Tibor nagybirtokos Monospetri, Fésüs Károly Mezőkeresztes, Zakar Kálmán takarékpénztári könyvelő Margitsa, dr. Papszász József földbirtokos Nagykereki, Reményi Ferenc Berettyóújfalun.

Helyettes esküdtek:

Szabados Lajos kereskedő, Lőrinc András kerékgyártó, Diósi Ferenc cégfestő, Gitye József lakatos, Bánáti Márton fodrász, Zonda György ács, Zboray Gyula szücs, Danó György eszmadia, Nagy Endre eszmadia, Máthé István mázoló.

Kovács Gyula ügye. Kovács Gyula ügyében Szlavek vizsgálóbíró vasárnap közölte Kovácssal és védőivel az igazságügyi tanács véleményét, mely szerint Kovács tettét erős felindulásban követte el. A szabadlábra helyezés ügyében csak holnap vagy holnapután lehet döntenet, mivel Sélley főügyész helyettes nincs a fővárosban. Szlavek vizsgálóbíró vasárnap kihallgatta báró Herzel Manót is.

Gyilkosság a korcsmában. Ez év nyarán, Borostelek község egyik korcsmájában véres verekedés történt. Többen iddógtak a korcsmában, köztük Lánzos János és Marosán Demeter odaváló lakosok. Alaposan felöntöttek már a garatra, mikor falusi szokás szerint a mulatságnak verekedés lett a vége. Lánzos a felesége miatt kapott össze a két cimora. Csakhamar általános lett a verekedés a korcsmában és csak a esendőrök tudtak a duhajkodók közt rendet teremteni. Marosán Demetert a verekedés hevében valaki hasbaszurta, úgy, hogy 3 heti szenvedés után meghalt. A vizsgálatot megindították és a gyanú Lánzos Jánosra irányult, akit le is tartóztattak. Tegnap tárgyalta az ügyet a nagyvárad kir. törvényszék, mint esküdtbíró. A vádlott tagadta bűnösségét és nem is volt ellene semmi bizonyíték. A verekedés alatt többen bieskáltak és nem lehetett megállapítani, hogy ki volt Marosán gyilkosa. A bíróság Lánzos Jánost az esküdtek verdiktje alapján felmentette.

TANÜGY

Felhívás az építő iparostanoncokhoz. Az ipariskola vezetősége az építő iparostanulók anyagi helyzetén lehetőleg segíteni akarván, a tél folyamán az építő ipar szünetében egy foglalkoztató műhelyt állít fel, a hol is az önként jelentkező tanulókat gyermekjátékok készítésében kioktatja készített munkáit elárúsítja s a befolyt jövedelmet a végzett munka arányában a munkások közt szétosztja. A tanfolyam a téli tanfolyam idejében dec., jan. és február hónapokban tartatik, a f. tanévben azonban már nov. hóban megkezdheti működését. Az előadások naponta d. u. fél 5-8 tartatnak.

Felhívom azért mindazokat a kőműves- és ács tanulókat, akik e tanfolyamon részt akarnak venni, hogy szándékukat az ipariskola igazgatóságánál nov. 1-ig a hivatalos órák alatt jelentsék be. A tanfolyam teljesen díjtalan. *Budav Alajos isk. tanár, a tanfolyam vezetője.*

TÁVIRÁTOROK

Nem jön a király.

Bécs, okt. 28.

(Saját tud.) Az időjárás zordra fordulása miatt most már bizonyosnak mondják, hogy ő felsége nem utazik Budapestre, a delegációk megnyitására.

Karhatalom a Ház körül.

Budapest, okt. 28.

(Saját tud.) Az képviselőház szerdai ülésén a Házat karhatalom fogja körülvenni. A karhatalom előtt bizottság lesz, mely igazolni fogja a képviselőket. A kitiltott képviselőket nem fogják beengedni a Házba.

Ránffy Zsigmond kitüntetése.

Budapest, okt. 28.

(Saját tud.) A király megengedte, hogy Ránffy Zsigmond alezredes, a nagyvárad 4. honvédezed parancsnoka a pápai Szent Gergely-rend lovag keresztjét elfogadhassa és viselhesse.

A bolgárok veresége.

Konstantinápoly, okt. 28.

A Drinápotyból és Kir-Kilisszéből érkezett legutóbbi hírek szerint a helyzet 3 nap óta a törökök javára megváltozott. Ez az oka annak, hogy a bolgárok nem mernek Drinápoly közelében mutatkozni. A bolgárok a vereség következtében Kir-Kilissze környékéről eltávoztak, ahol nagy veszteséget szenvedtek.

Szerencsétlenség a Kálvin-téren.

Budapest, okt. 28.

A Kálvin-téren jelenleg villamos sineket raknak le a munkások. Ma délután fél 5 órakor a munkások alatt a föld leszakadt és 3 embert eltemetett. A szerencsétlenség színhelyére mentők és tűzoltók vonultak ki, akik hosszú munka után a munkásokat kiszabadították. Ekkorra azonban már egy ember meghalt. A másik két munkás súlyosan megsebesült.

A zágrábi hadtestparancsnok.

Bécs, okt. 28.

(Saját tudósítónktól.) A zágrábi 13. hadtest parancsnokának Gerda Raimundnak felmentését legközelebb fogja hozni a hivatalos lap. A hadtestparancsnok utóda br. Ehmen tábornok lesz.

Fényképező gépek

mindenféle kellekekkel.

Lorgnettek, hő- és lázmérők legnagyobb választékban. Javítások elvállaltainak

PETRY ÁRPÁD

óras- és látszerész

Nagyvárad, Rákóci-ut 9.

Tarsoly és Risztó mellett a Riman egy palotával szemben

Telephon (vidékre is) 181 sz.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Irányzat a balkáni helyzet nyugodtabb felfogására lanyha.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	— — —	11.—
Áprilisi buza (1913.)	— — —	11.80
Októberi rozs	— — —	10.40
Áprilisi rozs (1913)	— — —	10.52
Októberi zab	— — —	11.82
Áprilisi zab (1913)	— — —	11.24
Szept. tengeri	— — —	7.74
Májusi tengeri (1913)	— — —	8.03

Budapesti értéktözsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyvárad fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— — —	786.—
Osztrák hitelrészvény	— — —	603.—
Jelzálogbank	— — —	418.—
Leszámitoló és pénzváltó	— — —	506.—
Magyar bank	— — —	531.—
Közuti vasut	— — —	651.—
Városi villamos	— — —	373.—
Salgótarjáni kőszén	— — —	713.—
Rimamurányi	— — —	689.—

SZERKESZTŐI PÓSTÁJA:

N. M. Hogy miért nem emlékeztünk meg az ujirazi templomszentelésről vasárnap? Annak története van. Sas Ede, a Nagyvárad főszerkesztője elment a káptalan egyik történetíró tagjához és adatokat kért tőle Iráz multjára nézve. Az illető tudós kanonok szives készséggel bocsátotta az adatokat Sas ur rendelkezésére, de arra való tekintettel, hogy előzetes megállapodás szerint a Tiszántúl csak a templomszentelés napján, Mindenszentek ünnepén fog írni az egész dologról, kikötötte, hogy Sas ur se írjon róla előbb. A Nagyvárad főszerkesztője ezt meg is ígérte s erről az ígérteréről mi is tudomást szereztünk. Fölmerült ugyan többek részéről az a gyanakodás, hogy minden ígélet dacára Sas Ede vasárnap közzé fogja tenni, amit megtudott, jó lesz tehát a Tiszántúlnak is írni már vasárnap az ujirazi ünnepéről, mindazáltal — bár nehezen — győzött az a nézet, hogy Sas Ede szavának ezuttal hitelt kell adni, ha ő egy kanonok előtt megígérte, hogy

Mindenszentek előtt nem közöl Ujirázról semmit, hát szavát is fogja állani. Döntő argumentum az volt, hogy Sas Ede jól tudja, miszerint mi sem irunk Mindenszentek előtt a dolgról semmit. Ha ennek dacára megjelenék nálunk valami ujirázi cikk, Sas Ede teljes joggal becsapásról panaszkodhatnék. Ennek dacára Sas ur vasárnap cikket tett közzé Ujirázról, közreadta azt a képet is, melyet kifejezetten az Uj Idők november 3 iki száma részére kért el. Ez a száraz tényállítás. A kommentárt hozzá fűzheti mindenki, mi pedig s az illető kanonok is levonjuk a tanulságot a jövőre. Egyébként november 1-én, a főszenelés napján tessék megnézni a Tiszántúl mellékletét.

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

Hanincs megelegetve szabójával, mert drága vagy rossz szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TARSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Igen jó keresetre

tehetnek szert nők csipkehorgolással. Fordu janak válaszbélyeggel ellátott levelben a Magyar Háziiparfejlesztő vállalatához Déván.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedéllemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat készíti

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s

Szacsavay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap nivasra azonnal megjelenek.

Terv- és költségvetés díjtalan.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.
Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlái betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

MEGÉRKEZTEK a Haycint és tulipán hagymák!

Krepp és selyem papiros minden színben.

Halottak napjára Cycáslevelek.

Capvirag fehér 1 kg 4-5-8 kor. Színes 10 kor. Praeparált díszlevelek és fűvek. Különböző virágok.

Szagmentes, tiszta jó főző lencse, borsó, babok, köleskása, mák, dió és madármagvak.

Dell'orto Károly,

Nagyvárad.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a **Wolfram lámpák**

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

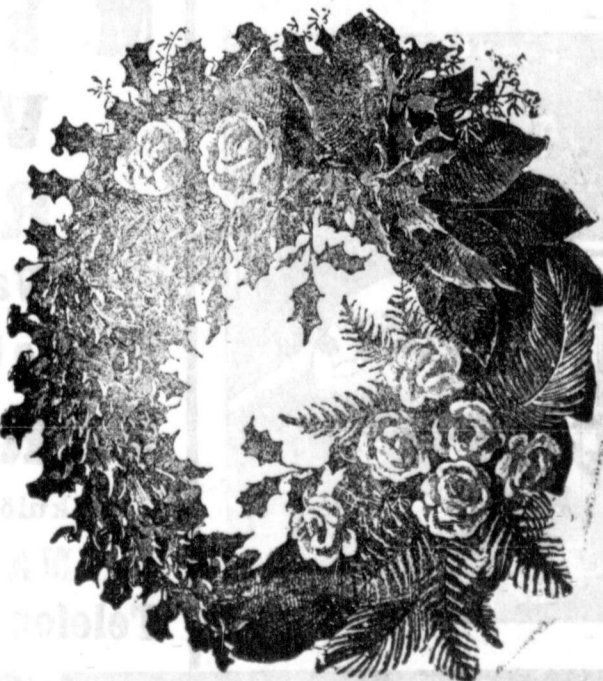
izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Saját üzletemben készült **mindszenti**

koszorúk

nagy választékban, olcsó árak mellett. Egyedül nálam kapható összerakható

sírlámpák

darabja 30 és 50 fillér.

Szíves partifogást kér teljes tisztelettel

Palásthy Gyula

Szent János-utca 4. sz.

(Kispipával szemben)

Helyi és vidéki telefon 995. sz.

FÉLIX-FÜRDŐ

nyári és téli gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hévviz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 millió liter víz mennyiség. C. uz. köszvény, ischiás, izadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultán, javultán a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig.** Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pókróccozással hetenként **56 koronába** kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdőkkel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghűlés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirta, interurbán telefon, állandó gyógyszerár a fürdő telepen. Prospektust küld az

igazgatóság.

Özv. Schmidt Gyuláné

könyvkötését a régi Apolló épületből

Rákóczi-ut 16. sz.

alá helyezte át, amire felhívjuk a n. é közönség becses figyelmét. Tan-könyvek bekötése, olcsón s gyorsan készítetnek el.

Becsés pártfogást kér

Özv. Schmidt Gyuláné

VAVEK FERENC
üzletvezető.

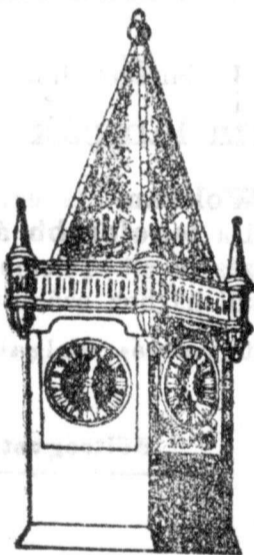
Autó (automobil) tulajdonosok szives figyelmébe

PNEUMATIK, köpeny és tömlő, vulkanizáló műhely!
TRAPP ISTVAN Budapest, VIII. ker.
Tisza Kálmán-tér 26.

Postai megbízás naponként azonnal el lesz intézve. Javítások jutányos árban. Használt gumik a legmagasabb árban megvételnek.

Sarkady és Szánthó TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járáttal, réz kerekkel. Olcsó árak.

TÖBBEVIJÓTALLÁS.
Villanyerő berendezés.

Arjegyzék kivanatra.
Saját ház.

Legujabb!

Ha hegedülni

óhajt megtanulni, rendelje meg a tisztán kidolgozott, remek hangú, domboru hegedűt, tokkal, 16 drb. felszereléssel és

mesés ajándékkal együtt

csak 12 koronáért.

Wagner a „HANGSZER-KIRÁLY” országoserte elismert elsőrendű hangszerárúházában

Budapest, József-körút 15.

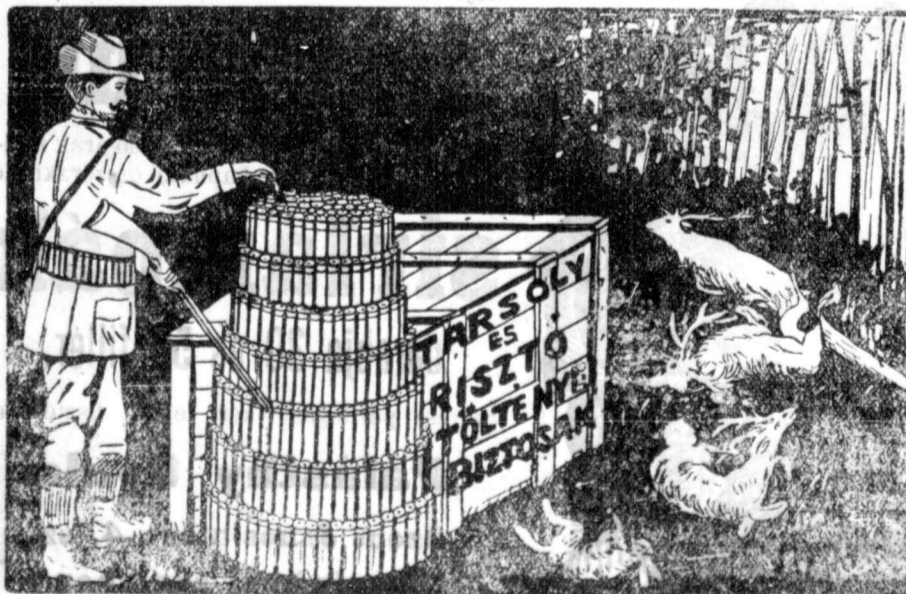
Fényképes árjegyzék ingyen. — OVAS: Figyeljen jól a pontos címre és házszámra.

Hirdetmény.

A városi tejközpont f. évi december 1-én kezdi meg a tejárusítást. A pasteurizált tejnek literenkénti ára palackokban házhoz szállítva **28 fillérben** állapítatik meg Megréndések, melyek **csak e hó végéig fogadtatnak el**, akár a városi tejmasterhez (rendőrségi épület) akár pedig a 651. sz. telefonállomáshoz (városi jéggyár) intézendők.

Nagyvárad, 1912. október 8.

Városi tanács

M. kir. lőpor-áruda

Vadászfegyverek

Revolverek

Vadászati felszerelések

Eredeti Valtersdorfi töltények

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

Telefon 390.

Legolcsóbb bevásárlási források:

<p>Ha Ön óráját jól és jutányos árban akarja megcsináltatni, hozza el FEIN KÁLMÁN óráshoz, Telegi-u. 9. Dr Nemes ház. Villanyos megállóhely. — Órákban állandó nagy raktár.</p>	<p>Alapított 1895-ben. Deo Adiuvente! Imrek Károly épület és műbutor asztalos N.-Várad, Alapi-utca 10. szám. Alapított 1895-ben.</p>	<p>HA A KOSSUTH- utczába vezeti utja, keresse fel a legjobb birnóvnek örvendő KEPES ETEL varró- és himző előnyomdáját, ahol bevásárlásait a legolcsóbban eszközölheti kézi munka anyagokban.</p>	<p>Izsák Lidia mellfűzői, amelyek bécsi modellek szerint készülnek, országos nagy népszerűségnek örvendenek a hölgy közönség körében. Megrendelhető mérték szerint, Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 1. Füz. üzlet: TELEFON 1-53. szám.</p>	<p>Mezey János és Tarsa fűszer, csemege kereskedése Nagyaradon, szt. László-tér és Telegi-utca sarok. Szolid üzlet többet nem ad, de kevesebbet sem.</p>
<p>Hallatlan olcsó árban készít Piski Ferenc cipész úri és női cipőket csak egy próba és ön meg fog győződni Szent János-utca sarok, Schvare Farkas-féle házban.</p>	<p>Fő a kézi mosás! A ki erre reflektál, hívja meg MESZÁROS Mária gőzmosó és vegytisztító intézetét, házhoz elküld és haza is szállít. Szarvas-tér és Liget-utca sarkán. Levelekre azonnal válasz. Telefon 67.</p>	<p>Izléses arany- ezüst ékszerek, finom, órák legolcsóbban kaphatók Szilagi Géza és Ts-nál Rákóci-ut Telefon. 630.</p>	<p>Tátray Sándor telefon 558. telefon 558. NAGYVÁRAD Körözs-utca 11. sz. Épület és műlakatos vízvezeték és vasszerkezeti munkák.</p>	<p>NE ADJUK pánznunket idegen cégnek, vegyünk lánckútat MÁRKUJZ JÓZSEFNÉL Akadémia-u 1 sz.</p>
<p>Czukrász sütemények minden alkalomra házhoz szállítással jutányos árban eszközöltetnek. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok. Vidékre napi expedíálás. Molnár János cukrász Kolozsvári-u. 50.</p>	<p>Keresse föl Haás Simon, rövidáru férfi- és női divat-üzletét Szent János-utca 46. gyógyszer-tár mellett, hol hallatlan olcsó árban lehet vásárolni.</p>	<p>A „Nagyvárad Torna Club” Clubhelyisége Kolozsvári-utca 50. szám alatt a „Varga féle” Magyar Király kávéházban.</p>	<p>Udvari kavéház családok kellemes szórakozó helye. Esténként Bebe Kálmán teljes zenekarával hangversenyez. — Bejárat Szt. László-tér és Zöldfa-utca.</p>	<p>FELDSTRICK KÁLMÁN könyvkötészete és dobozgyártása NAGYVÁRAD, Rákóci-ut, Moskovits palota Biharmegye és N.-Várad város kir. ítélőtábla és a megyei főszolgabíróságok és körjegyzőségek szerződéses szállítója.</p>
<p>ROZSNYAY JÓZSEF mű-asztalos, Nagyvárad Kolozsvári-u. 77. Európa nagyobb városaiban évek során át szerzett gyakorlati ismereteim lehetővé teszik, hogy a mai közönség részére a művészi kivitelű különlegesépi munkákat is kellő szak-tudással a legfontosabbban elvégezhetem. Készítek továbbá: modern háló, szalon, bútor és üzleti-berendezéseket, portiókat, lakás- és kastély-berendezéseket minden stílus és kivitelben a legszolidabb árak mellett. Egy kísérlet elengedő, hogy a t. úri közönség bizalmát továbbra is kiérdemeljem. Tisztelettel ROZSNYAY JÓZSEF, műasztalos.</p>	<p>Szántó Dezső első nagyvárad REDÖNY- GYÁRA Rulikovszky-ut TELEFON 491.</p>	<p>Csoda elárusítás!!!! Partiba vettem, szőnyeg, ágy és asztal garnitur, rumburger vászon, se-lyem és csipke dolgokat. Felárba árusítom. Löwinger Márton versenyáruháza Kert-u. 1. sz.</p>	<p>Kerékpár varrógép s gramophon javításokat készíttetni legelőnyösebb Horvát Béni mechanikusnál, Kossuth Lajos-utca 18. Az összes alkatrészek állandóan raktáron. TELEFON 1038. szám</p>	
<p>Haas Lajos Gáz és villanyberendezési vállalat. Elvállal mindennemű gáz és villany-ze-re-léseket és jókarban-tartását. TELEFON 1038. sz.</p>	<p>PENCZ JÁNOS (cipész, szakiparos.) NAGYVÁRAD, Szt. János-u. 34. Készít mérték szerint úri és női (Orthopéd cipőket is) jutányos árban mérték szerint. Meghívásra házhoz jövök.</p>	<p>Petry Arpád órá- és műszerész Nagyvárad, Rákóci-ut 9. Tarsoly és Riszó mellett, a Rimanóczy-palotával szemben Mindennemű műszerész munkák szakzerű javítása elfogadtatik.</p>		
<p>Mayer Lajos kárpos és díszítő GYAR-U 1 SZÁM. Elvállal minden e szak-mába vágó munkát jutányos árban. Levelező-lap meghívásra azonnal jövök. Állandóan kész-munka kapható.</p>	<p>A NOVEMBERI költözködésekkor a legcélszerűbb HIRN M és FIA villamosági vállalatához fordulni Kossuth Lajos-u. 16. sz. Nagy csillárraktár. Telefon 1054. Telefon 1054.</p>	<p>Györy Sándor villanyerőre berendezett késes és köszörűdéje Kert-utca, 4 szám. Elvállal mindennemű speciál köszörüléseket és javításokat, haj- és szakál vágó és lönyíró gépet, zsilette és mindentéle más borotvák köszörülését pontosan eszközli.</p>	<p>Moly irtó szerek rovarpör, poloska tinktura, s többféle háztartási cikkek parket beeresztő viaszok kaphatók VADÁSZ ALBERT „Angyal” drogueriában BÉMER-TÉR.</p>	
<p>Fotbal cipők, gumi térdvédők, dresszek a legolcsóbban kaphatók Lefkovits és Kácsér Zöldfa-u., cipő, kalap és uridivat áruházában.</p>	<p>Villamos berendezéseket, u. m. magánépületek világítási felszereléseit, csengő házi telefon, ipartelepek, gyárak, és malmok. Villamos világítási és erőátviteli berendezéseit pontosan és szakavatottan készít SZENES SÁNDOR villamos berendezési vállalata Szalárdi-u. 9. Költségvetéssé díjtalanul szolgálók, meghívásra azonnal jövök.</p>	<p>Reisinger József mechanikai gép és fegy-verjavító műhelye Sas palota zöldfa passzáz, a hol a legprecízebb eszterga és gépmun-kák készülnek.</p>		